

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful ese de döne ori pre septembra: Dumineca si Joia. — Prenumeratunue se face in Sabiti la expeditur'a foie pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cätre speditura. Pretiulu prenumeratunei pentru Sabiu este pre ann 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de ann 3 fl. 50. Pen-

N° 30 ANULU XXI.

Sabiu, in 1830 Apriliu 1873.

tru celealte parti ale Transilvaniei pentru provinciele din Monarchia pre unu ann 8 fl. iera pre o jumetate de ann 4 fl. v. a. Pentru principii si tieri straine pre ann 12 1/2 fl. ann 6 fl. Inseratul se platește pentru întâia ora cu 7 er. si rîndu, pentru a doua ora cu 5 1/2 er. si pentru a treia repetire cu 3 1/4 er. v. a.

Că sa putem comunică mai în grabă sciri dela sinodu ne-amn resolvit a espedă in form'a acëst'a fõi'a cătu va dură sinodulu.

Deputati la sinodu.

Din cauza ca rezultatele despre alegeri le am primit fõrte tardiu și unele inca nici nu le am primit de locu nici pâna acum, intregimul la cele publicate următoarele:

Din clero s'a alesu in cerculu alu XX Alesandru Turdașianu.

Sinodulu archidiecesanu.

Siedinti'a I din 15 Apr. 1873.

Conformu insemnatuirei publicate in nr. trecentu dupa servitiulu ddiescu la 11 ore inainte de medie-dì Par. Archimandritu Nicolau Popa a apare in sal'a, unde se aflau deputatii dejă adunati si dupa ce dep. Bolog'a propune alegerea unei deputatuni, carea se mërga la Escl. Sea. Presântitulu Archiepiscopu si Metropolitu Andrei, sa-lu invite la sinodu desco-pere P. Archim mai departe sinodului, ca Escl. Sea fiindu bolnavu si nepotendu luá parte la sfacerile si sinod. La insarcinato pre densulu cu deschiderea si presidulu sinodului, dara de-alta parte aduce la cuno-scentia, ca Escl. Sea eu tõte ca este morbosu primeșce pre sinodu in corpore la sine. Sinodulu cu P. Archimandritu in frunte s'a si presentat in data in corpore la Escl. Sea. Par. Archiepiscopu si Metropolitu, carele procedendu del'a constitutiunea cea frumosă, ce o avemu, o a recomandat pre acëst'a ingrijigrei de-oșebite a sinodului că acëst'a sa nu se vătene, ci sa remâna in curatieri'a ei de pâna acum, precum si in renumele ei celu bunu din preuna cu credinciosii bisericei noastre inaintea altor confessionsi si natiuni din statu dela celu mai micu pâna la celu mai mare, a mai datu si alte povetie parintesci membrilor sinodului si binecuvantarea sea archipastoreasca.

In data dupa reințorcere Par. Archimandritu N. Popa a deschide sinodulu cu cuventarea urmatore:

Pre a veneratu Sinodu archidiecesanu!

Cu inim'a obidata vinu a aduce la cunoștința prea veneratului sinodu archidiecesanu, ca Esclentia Sea Inaltu prea Sântitulu nostru parinte Archiepiscopu si Metropolitu, Andrei baronu de S taguina, cum veduri si dvôstra chiaru acum'a, fiindu bolnavu de tempu mai indelungatu, incăto iern'a intréganici pre unu minutu macaru nu potu parasi odai'a, nu se afla in stare nici in anul acest'a de a conduce insusi sfacerile noastre sinodali, ci cu missiunea acëst'a onorifica binevoi a me incredintia iera-si pre mine.

Totuodata me insarcină a comunică prea ven. sinodu, ca Inaltu acel'a-si că unu parinte ce in adeveru, si iubesc fiii sei sufletesci, si tiene de sănta detorintia, a trage atentiu-ne sinodului nostru la aceea, că in lucrările noastre sinodali sa remâne strengu intre marginile canónelor, si pre lângă observarea disciplinei, că nu cum-va abetându-ne dela acestea, Consistoriulu si Esclentia Sea, carele că capulu bisericei este celu dintâi chiamat a ingriți pentru că canónele sa se observe, — sa devina in neplacut'a positiune, de a nu potu pune in lucrare vre-o dispusitione, ce nu aru stă in consonantia cu canónele, seu sa se dea ausa altor'a, a se amestecă in sfacerile noastre interne, impedecându-ne astu-feliu in liber'a eserciare a dreptului nostru constitutionalu, cum se intemplă dejă cu altii, si in specie cu coreligionarii nostri serbi.

In fine Esclentia Sea pre lângă impartasirea bine-cuventârilor Sele archieresci, postesc prea ve-

teratului sinodu archid. succesulu celu mai bonu, implorându darulu de susu, dela Parintele lumine-loru, că sa se reverse asupr'a sinodului si lucrările noastre sinodali.

Acesta descoperiri si indigitaru bine-voitoru archieresci comunicându-vi-le, dloru, mi iau voia că, in acestu momentu serbatorescu, se amintescu si din parte-mi o impregurare, care pentru noi, adeca pentru archidioces'a noastră, pentru provinci'a noastră metropolitana, pentru biserica noastră română ortodoxă, pentru biserica noastră ecumenică — precum si pentru națiune, pentru patria si statu, este de mare insemnatate, si care tocmai pentru aceea, credu ca nu se poate nici decum trece cu vederea la acăsta ocazie.

Si impregurarea acăstă este: ca astăzi suntu 25 de ani, de cându Esclentia Sea parintele nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andrei, se sănti intru episcopual multu cercate in noastre eparchii ardeleni!

Unu evenimentu acest'a, dloru, cu atât'a mai insemnatu, cu cătu actulu de săntire dela Dumneac'a Tomei din anul 1848, este fatalu altor evenimente mari, cari impreuna facu era cea noua de renascere bisericesca si nationala.

Inse ce suntu 25 de ani, s'ară potu dice, facia cu vieti'a unui popor intregu? Asă e cu adeverat; acei ani nu suntu decât o aparitiune momentana, ce s'bora in vecia nelasându-nici o orma dupa sine — deca ei suntu sterili; dara cându acei'a suntu plini de fapte mari, plini de evenimente, ce facu epoca in vieti'a acelui-a-si popor: atunci acei 25 de ani tragu multu, cu multu mai multu la cumpena decâtute de alti ani seci, nefructiferi, lipsiti de tota poterea de vietă facătoare.

Unu filosofu alu anticitatiei classice, vorbindu despre adeverat'a valore a omului, a disu: ca nu se intréba cătu, dara cum a traitu nescine?

Si in adeveru, dloru, deca vomu aruncă o pri-vire asupr'a trecutului celor 25 de ani amintiti, esaminându cu deameruntulu cele ce s'au facut dela inceputu si pâna astăzi; deca ne vomu aduce amintirea Esclentia Sea par: Archiepiscopu si Metropolitu, cându a venit in eparchia noastră, sa o spunemudreptu, mai nu avea unde sa-si plece capulu; deca vomu luá in consideratiune macar numai realităatile cele multe ce le avemu astăzi in ființa la archiepiscopia noastră, in edificioru si paventuri — intre cari si acestu edificiu frumosu seminarialu, in care ne aflâmu acum, daruitu archidiocesei curatul numai prin munificentia Esclentiei Sele, apoi fundatiunile si fondurile diverse, instaurate in acestu periodu si administrate astăzi de noi insine, — tipografi'a archidiocesana impreuna cu cărtile cele numerose bisericesci scolari si scientifice tiparite la aceea-si,

— scolele noastre preste totu: elementari, capitali, reale, comerciali, gimnasiali si clericali, — autonomia, independentia si egal'a indreptatire a bisericei noastre mai nainte asuprute si nacagite, — si in fine restaurarea vechiei noastre metropoli in marginile ei primitive, precum si organizarea ei in spiritul celu mai liberalu si constitutionalu evangelicu, — cându le vomu socotii dicu tõte acestea, si alttele asemenea acestor'a, cu deameruntulu, din firu in peru, cum se dice, si vomu cugetă despre alta parte si la greutătile, luptele ce constă realizarea loru si midilöcele cele neinsemnante, ce steteau la despusitione: apoi credu ca nu se poate a nu ne convinge pre deplinu, ca acestu periodu de 25 de ani, la aparitia scurta, a produsu lucruri mari, evenimente chiaru, cari, cum disui, facu epoca in vieti'a noastră bisericesca si nationala.

Acestea, d-lorū, suntu sapte reali complinite si trecute dejă in posessiunea istoriei nationali, pre

cari posteritatea, suntem securi, le va scî pretiu dopa adeveratulu loru merito.

Dara tõte aceste sapte suntu, dupa parerea mea, strinsu legate, mi vine a dice absolutamente conditionate de actulu celu mare amintitul dela Dumneac'a Tomei din anul 1848, prin care actu se seversi săntirea de episcopu alu eparchiei noastre ardelene in persoña acelui barbatu prea demn, pre carele astăzi avemu norocirea, rara norocire, a lui veneră si titulă cu titlulu celu vechiu canonico de: Archiepiscopu si Metropolitu alu românilor ortodoci din Transilvania si Ungaria.

Si acestu Archiereu mare, d-lorū, acestu cîr-maciu buno si inteleptu alu naiei noastre bisericesci nationale, astăzi patimesce, si inca greu si de tempu indelungat.

Deci, eu credu, ca in momentulu, in care ne aflâmu, insemnatu si serbatorescu, nu vomu poté da espressione simtiemintelor, ce le nutrimu intr'uno modu mai coresponditoru, decât deca vomu cere cu totii dela atotu-poternicul Dumnedieu, că sa se indure a altă durerile prea iubitalui nostru Archipastorii, a-lu face sanatosu, si a ni-lu tieni inca multi ani fericiti, spre binele si decorea bisericei si națiunei noastre!

Prea veneratu Sinodu! Din cele diso pâna aici, eu nu potu deduce alt'a decât, ca vieti'a omului trebuie sa fie o activitate continua, o unitate neintrerupta de sapte folositore pentru sine că si pentru altii. Acăstă inse numai asiă este posibilu, deca lucrările noastre suntu totu odata si armonice, pentru ca numai astfelu se potu intruni si conduce actionile singuratic la scopuri comune binefacătoare. Bas'a armoniei acestei este dragostea cea adeverata, fără de care nici o locare, nici o intreprindere omenescă nu poate ave vre-o durata, iera dragostea cea adeverata este aceea, despre care Apostolul Pavelu dice: „ca indelungu rabda, se milostivesce, nu pismuesce, nu se indaratnicesce, nu se pîrta cu necuvîntia, nu cauta ale sale, nu se intarita, nu gîndesc reul, nu se bucura de nedreptate, ci se bucura de adeveru, tõte le suferă, tõte le crede, tõte le nadajduiesce, tõte le rabda.”

Toam'a pentru aceea, d-lorū, eu credu ca la deschiderea sinodului nostru archid. nu Ve potu in-tempină cu cuvinte mai frumosé, decât cum suntu cele precitate ale St. Apostolu Pavelu, adeca cu dragoste; si bîndu ca sum convinsu, ca si domniele vostre inca nutriti totu asemenea simlieminte, neaparatu de lipsa pentru inaintarea sfacerilor noastre sinodali, respective bisericesci scolari si funda-tionali, — amu onore a declară Sinodulu nostru archidiocesanu din an. 1873 de deschis.

Conformu regulamentului se alegu notarii provizori: dd. Dr. Il. Poscariu, Răsiescu, Candrea, Sandru, Moldovanu, Siagău.

Prezidiul propune alegerea comisiunilor verificătoare împărținduse sinodulu in döne comisiuni, asiă inelto jumetate din membrii se verifică diece cercuri si jumetate alte diece cercuri.

Branisce atrage atentiu-ne sinodului că mai nainte au constat comisiunile numai din membri mai puteni.

Dr. Boroea a propune, că sa se ia la protocolu espressione de condolența pentru morbulu Esclentiei Sele, ceea ce se si primesce.

Reintornânduse sinodulu la comisiuni se incinge o mica discussiune asupr'a formei, la carea iau parte mai mulți deputati carea se termina cu alegerea duoru comissioni din döne jumetăti ale membrilor sinodului dupa cercuri.

Presidiul deslucesce ca propunerea sea a fostu pentru căstigarea de tempu, va se dica ca comisiunile compuse din mai mulți membri sa pota trece mai curându preste actele de alegeri.

Deci dupa suspendarea sedintei pre vro cinci

minate se alegă pentru cercurile de alegere X—XX Boiu, Popescu, Bolog'a, Dr. Borcea, Bojiti'a, Sandru, iéra pentru cercurile de alegere I—X. Candre'a, Diam. Manole, V. Rosiescu, N. Fodoreanu, Cosmutila si I. Filipescu.

Cu aceste se termină siedintă de astă-dă și se anunță cea următoare pre mână la 9 ore dimineață.

Siedintă II 16/4 1873.

La 10 ore se deschide siedintă ceteră și autenticândose protocolul din siedintă trecută, pre lângă unele modificări neesentiale.

La ordinea dilei e verificarea membrilor sindicali; presedintele comisiei Bolog'a incunoscătorea, ca referințele comisiei pentru cercurile XI—XX este Sandru, carele din urma propune spre verificare deputații din cercul XI, XIII, XIV, XVI cu excepția celor mireni XVII, cei din cercul XVIII, celui cleric din cercul XIX și a celui cleric și laic Patiti'a din cercul XX. Resignarea deput. Dr. Tineu se primește și se propune alegere nouă. La ocazia acestei Măcelarii amintesc, că în cazuri analoge să poată consistoriul însuși scrie alegeri nove și propune în acestu intielesu ceea ce se primește. Se încearcă o dispută asupra alegării deputaților Puscariu din cercul XII și deput. Rosiescu din cerc. XVI, ambii laici, în carea Branisce propune că să se amâne deciderea asupra lor până după verificare, pre cîndu Fratesiu și Borcea ceru verificarea, deoarece nici comisia în majoritatea ei nu au aflat în actul de alegere că atare nici unu defectu nici există vre-un protest contrarie; ierà cestiu principale deacă potu să în sinod fiindu cu domiciliul în Pest'a să se pună mai târziu la ordinea dilei. Pres. deslovescă într'acolo, ca verificarea să poată amenă.

Predă inca e de parere ca membrii trebuie verificati. După unele deslușiri ale presidiului se amâna verificarea până la finea verificărilor nedificultate.

Vine la rendu a două comisiuni, alături referință este Candre'a și propune de verificatii deputații din cercul I, II, III, IV, V, VI cu aceea, că Codru Dragusianu carele este alesu în cercul acestu din urma și în alu IV se provoca a se pronunță care cercu voiesce alături reprezentă și se rezolve pentru alu IV; prin urmare pentru unu deputat în cercul VI are a se scrie alegere nouă. Mai departe se verifica deput. din cercul VII, doi din alu VIII și cei din cercul X cu aceea ca dep. Candre'a se provoca a se enunciă care cercu voiesce alături reprezentă și se declara pentru cercul XIII.

O mică discussiune se desfășoară pentru acei ce nu s-au prezentat credinționalele său nu s-au inscriși inca, carea se termină cu aceea că și acțiile respective să se amâne până după terminarea verificării dep. a căror acte sunt complete și suntu de satia.

Cu privire la aleg. din cerc. VIII lipsescă alocu de scrutinia și există unu protest, se face deci propunere ca deput. resp. sa ia parte la sinod până la verificarea definitivă; la dep. cler. cerc. IX fiindu unele dificultăți comisia va referi în dia' următoră.

D. Manole voiesce să facă o propunere independentă, carea deocamdată și-o retrage la reflectarea presedintelui, căci după regulamentul are mai înainte a se constituie buroul adică a se alege notarii definitivi. Notariul prov. Siagău abdice de notariatu, asisderea voiesce a se retrage dela notariatu și Tom'a Rosiescu.

Propunerea lui Borci'a să se verifice membrii dificultati din cercurile XII și XVI care sunt cu domiciliul în Pest'a, sprinținită de Branisce, cătă ce se aducă și considerații de semnificativitate, în urmă deslușirilor date de presidiu, carele stăruiesc în intielesu § 5 al regulamentului a se alege buroul, — se amâna, macar că în această cestiu mai iau ouătul Moldovanu pentru verificare, Popescu pentru amenare. Cu privire la constituirea sinodului Codru Dragusianu e de parere că fiindu că între notari se află de cei dificultati să aléga de o cam-data numai doi. D. Manole arată, că propunerea acestei e contră regulamentului și cere desbaterea de principiu.

Hanea dice, că e deosebită esențială între verificare și între cestiu principale, deci acum sa

se procedă la alegerea notarilor fără de a se trage în combinație deputații dificultati.

Presidiul da deslușirile asupra naturii propunerilor facute, cătă pentru verificarea cui-va, e de parere că acești are a se decide deodata cu actul alegării.

Macelariu e de parere, să intre în combinația buroului și cei neverificati. Boiu se alătura la parerea presidiului că cea mai corecta, că totă acestea Borci'i reflectă, că comisia să-a datu parerea în privința actului de alegere și sinodul are numai să enuncie.

In fine după unele desbateri menunte se constituie buroul alegându-se său prochiemnădu-se notarii provizori de definitivă.

(Va urmă.)

Eri după amădi să alesu comisionile și după aceea să verifică membrii domeniul în Pest'a.

Asta-dă înainte de amădi să aibă constituită comisia și la 11 ore să aibă tinență a patra siedintă carea să ocupă cu verificarea deputaților Siagău, carea să discute în siedintă secretă și să decida cu anularea alegării.

O privire preste membrii sinodului.

Ochiul deprivat de-a vedea siedintele din trecut, vă găsi în cătuva o schimbare în ceea ce privește membrii sinodului. Între fisionomile cele multe cunoscute apără și de acele, pre care acum începem să cunoască. O dovadă mai multă despre răta temporului, carea se misca neîncetată.

Impregnarea acestei ne da ansa că să ne să bucurăm, dar să ne să întristăm totu-de-odata. Sa ne bucurăm pentru că vedem că tempul în miscarea sea ne aduce puteri noi pre areală de luptă, puteri care au să se deprindă, să devină tari și vîngioze, că să fie produtive în favorea binelui comun, să ne întristăm pentru că între cei de fată vedem că lipsescă câte o potere recunoscută și bine deprinsă pre areală luptei, carea folosea multă prin presintă ei și a cărei lipsire strica multă binelui comun.

De cătu acestei e firea lucrurilor din lume, în genere, și noi nu putem să unim, cari să facem o excepție și apoi poate că e bine că și din luptăii cei buni pre unii să-i pastrăm pentru rezerve său pentru casuri grele, ori pentru alte dată cîndu o cestiu de fată său o parte din ei se vorbă.

Cătu pentru luptă, ea are să urmeze de aici încolo. Sa dice înse să păne acum din multe părți, că se vor face interpelații și propuneri și în cîndu luptă in sessiunea de fată va fi infocată. O dorință mai justă decătu acestei nici că se poate. Acestei e și missinnea unei adunări, că ea să lucreze să fie activă, nu însă amarită și neproductivă său sterpe; în casulu din urma totu constitutionalismului nostru aru și o iluzie, unu visu plătită cu bani scumpi din sudore poporului. Numai în focul luptei să nu vîne nimenea de scopul celu adevărat al luptei. Aci are să se delature ori-ce interesu și să nu se dea vîțării nici o lege, nici unu canonu și nici o bună cunună, după cum a disu P. Președinte în convenarea de deschidere.

Sperăm, că-i vomu să gasi pre toti deputații lucrându numai cum pretinde binele comună în decursul sessionei, mai multă, în decursul perioaduii acestei de trei ani.

Vien'a in 18/4 1873.

Prea stimata dle redactoru! Ve rogu cu totu respectul a publică urmatorele:

Ömenii de totă dilele, afirmă cu multă seriozitate că expoziția universale de Vien'a e unu omu (preveste); și aducă și în combinație acestu productul alături devoltării pacinice cu transformările urmănde în relațiile politice; ei și basăză afirmarea între alii pre expoziția Parisiana și resbelulu crâncenii urmatu nemidilicitu între Franția și Germania, pre care ambe (esp. și resb.) înca le pună în legătură. La aceste pareri vulgare noi amu să aplicăm să dicem ca: tempul profetiei a trecut și că tempul a nu mai tineea la suzerină. — În cîndu-va înse acei ömeni au dreptate; expoziția a fostu și este omu pentru

Vien'a în unele privințe. Ea, despre care se dice că se va deschide neamenava la 1-a Maiu a. c. a produs dejă o transformare totală în relațiile de traiu respective în prețul articolilor de subiect.

Déca reprimu la expoziție universale din Paris, vedem că a fostu una în grandiositatea ei și cercetata de interesatii, și iubitorii de progresu ai lumii întregi, asiatici incă nici Vienesii cei mai optimisti nu cîntă speră o cercetare asiatică de numeroșă a expoziției lor. — Cu date statistice este documentat ca în durata expoziției Parisiene petrecă acolo anume pentru expoziție pre fia care di 150—170,000 straini. Vienesi 'si facu socotă cu numerulu sperat u de numai 50,000 pre dă. Cu totă acestea prețul articolilor de traiu pre tempul expoziției în Paris nu numai că nici cătă e mai puternu nu s'a suiat, ci din contra cei mai mulți afirma, că atunci vieti era acolo mai estină decătu ori și cîndu, pre cîndu în Vien'a păna ce expoziția nici nu s'a incepută scumpeteau la unu unu eveniment dejă ingreditoriu. — Vienesi se pare că au perduță cu totul din vedere scopul sublimu alături expoziției și că ei voiesc a face o specula murdară cu ea —

Lumea 'si cunoște ömenii; este unu ce constată că caracterul francesu e mai solidu decătu cel germanu; ca francesilor e ospitalitatea sănătoasă, pre cîndu la germani egoismul a ajuns culmea și li e o insușire naturală mai că și la jidani. Nimeneu nu credea înse că ei și cu o atare ocazie 'si voru arăta slabitia acestei și voru pastra o portă nu numai desonestăre dară chiaru neomenosă facia cu expoziția.

La fia-care reclamație din partea cotitarilor se respunde, dându din umeri: „dă, expoziția!“

Dă apoi ce voru pati strainii la expoziție? Acelora au Vienesi a le trage pelea! — Sa nu cugele cetitorii ca esagerău; unu cabinete (o odia mintea, cu o ferestre) costa pre luna în unele cereuri mai aproape de edificiul expoziției, care e în „Prateru“, 30—40—50 fl., ni s'a întemplat de in suburbia Iosefstadt care jace diametralu de palatul expoziției de ceea-lalta parte a Vienei s'a pretinsu pentru unu cabinete pre luna 80 fl., și opto-dieci florini! Preturi dejă anormale a midilöcelor de traiu se suie pre tota diu'a. — Sa nu ierte cetitorii prea pretuitei foi, déca noi numim acăstei obraznicia a proprietarilor de case și industrialilor de aprovizionare la comisie ordinaria și avideitate murdară de banii.

Londonu și Parisu au reesită splendida cu expozițiile. Vien'a se incărează a arăta ca este unu treilea orașul alături; Vien'a prin acestea incarcă și va perde renumele visat de o Metropole a lumii. In Londonu și Parisu eră sănătarea strainilor de amagirea lacomioasă de minune organizată prin sensul legalu și instinctul omului alături poporului parte prin regimul paternic, care se îngrăje prin mesuri preventive; in Vien'a nici consiliul comună nici regimul nu face său nu poate face și ajută nimică și lasă asiatică dară frenu liberu speculantilor lor murdară pre contă clasei de midilöci, care mai nu mai poate subsista și pre contă șoșetilorlor straini.

Avându-se trăba asiatică, nu părem din destul salută ideea cea fericita a societății „Romani a Jună“ de aici, de a înființa unu cabinete de lectură; unu locu de convenire pentru români din totă parte, cari voru cercetă expoziția; români straini voru sălă acolo distrazione între consângeni, voru putea capătă dela cei asediati in Vien'a și cunoști cu gîurăstările deslușiri și informații cătu și orientările necesare. Acestu cabinete se va deschide deoarece cu serbarea dilei istorice de 3/15 Maiu.

Cu ce remănu alături d-vostre stimatori.

Varietăți.

* * (Faptă marană nimică) Baronul Sin a predat cu ocazia unei cununie înaltă a Sf. Imperiale Archiducesei Gisela primariul Dr. Felder 3000 fl. pentru de ai împărți între familie mai serice din Vien'a. Împărțirea a săratu în dia' cununie adică în 20/4 n.